

בש"פ 2963/15 - העוררת: מדינת ישראל נגד המשיב בבש"פ 2963/15: שחר דוד אור, המשיב בבש"פ 2964/15: פלוני

בבית המשפט העליון

בש"פ 2963/15

בש"פ 2964/15

כבוד השופט ד' ברק-ארז

לפני:

מדינת ישראל

העוררת:

נ ג ד

שחר דוד אור
פלוני

המשיב בבש"פ 2963/15:
המשיב בבש"פ 2964/15:

ערר על החלטותיו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 28.4.2015 במ"ת 46654-04-15 ובמ"ת
49610-04-15 שניתנו על ידי כב' השופט מ' דרורי

י"א באייר התשע"ה (30.04.15)
עו"ד נילי פינקלשטיין
עו"ד חי הבר
עו"ד אהרון רוזה

תאריך הישיבה:
בשם העוררת:
בשם המשיב בבש"פ 2963/15:
בשם המשיב בבש"פ 2964/15:

החלטה

1. בפני שני עררים לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). המדובר בעררים שהוגשו על שתי החלטות של בית המשפט המחוזי בירושלים בענייני מעצריהם של שני נאשמים, אשר כתבי האישום שהוגשו נגדם כוללים אישומים הנסובים (לפחות בחלקם) על אותם אירועים. החלטה אחת מיום 28.4.2015 ניתנה במסגרת מ"ת 46654-04-15 (סגן הנשיא מ' דרורי) ונסבה על עניינו של שחר דוד אור (להלן: דוד). החלטה נוספת גם היא מיום 28.4.2015 ניתנה במסגרת מ"ת 47610-04-15 (סגן הנשיא מ' דרורי) ונסבה על עניינו של ש"א, שהוא קטין (להלן: ש"א). בשתי החלטות אלה הורה בית המשפט המחוזי על שחרורם של המשיבים ממעצר בכפוף לחתימה על מסמך הכולל התחייבות להתייצב לדיונים במשפטיהם (בעניינו של הקטין - גם חתימה של הוריו).

רקע והליכים קודמים

2. ביום 28.4.2015 הוגשו לבית המשפט המחוזי כתבי אישום נגד שני המשיבים - כל אחד בנפרד. נגד דוד, שהוא כבן 20, הוגש כתב אישום הכולל שלושה אישומים ואילו נגד ש"א, קטין שבקרויב ימלאו לו 18, הוגש כתב אישום הכולל חמישה אישומים, אשר שלושת הראשונים שבהם נוגעים לאותם אירועים שעליהם נסב כתב האישום נגד דוד. יצוין כי באירועים אלה היה מעורב גם קטין נוסף א"מ שאף נגדו הוגש כתב אישום נפרד.

3. אפתח בסקירת האמור בשלושת האישומים שנכללו בכתב האישום נגד דוד, החופפים את האמור בשלושת האישומים הראשונים נגד ש"א. על פי האישום הראשון, ביום 31.10.2013 דוד, ש"א ו-א"מ (להלן: השלושה) הבחינו באדם שזוהה על-ידם כערבי (להלן: המתלונן) בעודו עומד בסמוך לשער היישוב בת-עין. בזמן שתצפתו על המתלונן, הם החליטו לתקוף אותו בשל היותו ערבי כך ש-א"מ יתיז עליו תחילה גז מדמיע ובמקביל השניים האחרים יכו אותו. בטרם החלה התקיפה, ובעוד השלושה רעולי פנים, דוד הצטייד בקרש. בסמוך לכך פתח א"מ בריצה לעבר המתלונן וריסס בפניו גז מדמיע, בעוד ש"א תצפת מאחור. חייל שהוצב בשמירה בשער היישוב זיהה את התקיפה ונחלץ לעזרתו של המתלונן, או אז א"מ ריסס גז מדמיע גם בעיניו של החייל. בתוך כך, דוד הכה את המתלונן בגופו ובידו באמצעות הקרש שהכין מספר פעמים. כתוצאה ממעשים אלו נצרבו עיניהם של החייל ושל המתלונן וכן נגרמה למתלונן שריטה בזרועו. על פי האישום השני, כשבוע לאחר האירוע המתואר, השלושה זיהו משאית בבעלותו של אדם שזוהה על ידם כערבי והחליטו ליידות לעברה אבנים. לשם כך, השלושה הסתתרו, כשהם רעולי פנים, כמה עשרות מטרים משער היישוב בת-עין והמתינו למשאית. כאשר המשאית התקרבה למקום שבו הסתתרו השלושה, א"מ והמשיב יידו אבנים לעברה ופגעו בה, בעוד ש"א תצפת מאחור גם במקרה זה. על פי המתואר במסגרת האישום השלישי, ביום 1.5.2014 או באחד הימים הסמוכים למועד זה, השלושה החליטו לכרות עצי זית השייכים לערבים. בהמשך לכך, השלושה הצטיידו בתיק ובו ציוד שנדרש לשם כך, ובהתאם לתכנית הפעולה שנקבעה מראש ש"א שימש שוב כתצפיתן, בעוד א"מ ודוד כרתו את ענפיהם של שלושים וחמישה עצי זית. בנוסף לכך, א"מ ריסס על גבי שני סלעים שהיו במטע את הכתובות "תג מחיר" ו"ערבים גנבים". כתוצאה מהמעשים, כך נטען, נגרם למטע נזק שהוערך ב-30,000 שקל.

4. כתב האישום נגד ש"א כלל שני אישומים נוספים. על פי האישום הרביעי, ביום 4.7.2014 התרחשו עימותים בין ערבים ליהודים על רקע הקמתו של מאחז יהודי בגבעה המצויה מערבית ליישוב בת-עין. בשלב מסוים נודע ל-ש"א על העימותים, והוא נסע לאזור בו הם התרחשו. כאשר הגיע למקום, ש"א יידה אבנים הן בידיים חשופות והן באמצעות מתקן המכונה "קלע דוד". על פי האישום החמישי, ש"א ביקש מהחייל אלעד סלע, אשר היה חשוף לתיקי חקירה מסווגים, מידע נוסף לגבי חקירות של גורמי הביטחון המתנהלות נגדו ונגד גורמים נוספים. במסגרת זו ש"א קיבל לידיו מסמך ובו ידיעה מודיעינית, ולאחר מכן שרף אותו.

5. בגין שלושת האישומים ה"משותפים" יוחסו לדוד ול-ש"א העבירות הבאות: תקיפה בנסיבות מחמירות ממניע גזעני לפי סעיפים 382(א) ו-144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) ביחד עם סעיף 29 לחוק זה; תקיפת עובד ציבור לפי סעיפים 382(ב) ו-29 לחוק העונשין; היזק בזדון ממניע גזעני לפי סעיפים 29, 452 ו-144 לחוק העונשין, וניסיון לעשות כן.
6. בגין שני האישומים הנוספים יוחסו ל-ש"א גם העבירות הבאות: ניסיון תקיפה בנסיבות מחמירות (מספר עבירות) לפי סעיף 382(א) לחוק העונשין, יחד עם סעיפים 25 ו-29 לאותו חוק; וכן שיבוש מהלכי משפט (מספר עבירות) לפי סעיף 244 לחוק העונשין.
7. בד בבד עם הגשת כתבי האישום נגד המשיבים הוגשו בעניינם בקשות לעוצרם עד תום ההליכים המשפטיים בעניינם. המדינה טענה בשני המקרים כי יש בידיה ראיות לכאורה להוכחת העבירות המיוחסות למשיבים. כמו כן, המדינה טענה כי בשים לב לעבירות המיוחסות למשיבים ולנסיבות ביצוען, קיים יסוד סביר לחשש כי הם עלולים לסכן את ביטחון של אדם או את ביטחון הציבור.
8. הדיון בבקשה לעצור את דוד נדון תחילה בבית המשפט המחוזי. בא-כוחו של דוד טען כי יש לשקול את שחרורו ממעצר בשל גילו הצעיר ועברו הנקי, ובשים לב לכך שהעבירה המרכזית המיוחסת לו וכרוכה באלימות פיזית נעברה כשנתיים בטרם הוגש כתב האישום. מנגד, המדינה טענה כי המעשים המתוארים בכתב האישום הם מעשים חמורים אשר בוצעו ממניע גזעני כך שאין בזמן שחלף מביצוע המעשים כדי למנוע את מעצרו של מי שביצעם.
9. בית המשפט המחוזי דחה את בקשת המעצר. בהחלטתו, בית המשפט המחוזי קבע כי לא עולה מכתב האישום כל חשש למסוכנות מצדו של דוד ובשל כך אין כל עילה למעצרו. בית המשפט המחוזי הטעים בעניין זה כי המדינה לא הביאה כל ראיה להוכחת מסוכנותו של דוד, בשים לב לעברו הפלילי הנקי ולעובדה שעבירת האלימות המיוחסת לו בוצעה כשנתיים לפני הגשת כתב האישום. על כן, בית המשפט המחוזי הורה על שחרורו של דוד בכפוף לכך שיחתום על מסמך ובו יתחייב להתייצב בדיונים שיקבעו בעניינו בהמשך.
10. בו ביום נדונה בבית המשפט המחוזי גם הבקשה לעצור את ש"א. בא-כוחו של ש"א טען כי יש להורות על שחרורו ממעצר לאלתר בשל גילו הצעיר, עברו הנקי וחלקו המצומצם יחסית באירועים. מנגד, המדינה טענה כי מדובר בחמישה אישומים, אשר המעשים המתוארים בהם בוצעו ממניע גזעני וכי מהצטברותם של המעשים נגזרת מסוכנותו של ש"א. לכך הוסיפה המדינה כי בעניינו של ש"א, בניגוד לנאשמים הנוספים, נוספת גם עילת מעצר מסוג שיבוש הליכי משפט.
11. בית המשפט המחוזי דחה את בקשת המעצר גם בעניינו של ש"א, תוך שהוא מסתמך על ההחלטה שנתן בעניינו של דוד. בית המשפט המחוזי קבע כי החלטתו בעניינו של דוד יפה גם לעניינו של ש"א בכל הנוגע לשלושת האישומים הראשונים. על כך הוא הוסיף, כי גם משני האישומים הנוספים לא עולה חשש למסוכנות או חשש לשיבוש הליכי משפט. לעניין האישום הרביעי, בית המשפט המחוזי קבע כי השתתפותו של קטין בעימות שכלל זריקות אבנים הדדיות שהשתתפו בהן רבים, לפני 10 חודשים אינה מהווה עילה למעצרו. באשר לטענת המדינה ביחס לחשש משיבוש הליכי משפט העולה מהאישום החמישי, בית המשפט המחוזי קבע כי התנהגותו של ש"א לעניין זה הייתה פסיבית ועל כן המעשה נמצא לכל היותר ברף הנמוך של העבירה. כמו כן, בית המשפט המחוזי ציין כי עבירה זו, ככלל, אף אם הייתה מלאה

ושלמה, אינה מהווה עילה למעצר עד תום ההליכים, לא כל שכן כאשר מדובר בקטין, שהרי ככל שמדובר בקטינים שומה על בית המשפט לעשות ככל יכולתו להימנע ממעצרם. בהתאם לכך, בית המשפט המחוזי קבע כי ש"א ישוחרר ממעצרו בכפוף לחתימתו ולחתימת הוריו על מסמך בדבר חובת התייצבות לדיונים.

העררים

12. המדינה הגישה עררים נגד החלטותיו של בית המשפט המחוזי בעניינם של שני המשיבים.

13. במישור העקרוני, המדינה טוענת בעניינם של שני המשיבים כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא ייחס משקל ראוי להצטברותם של המעשים לכדי מכלול אחד, כמו גם למניע שעמד בבסיסם, מצד אחד, ולעומת זאת ייחס משקל יתר לחלוף הזמן, מצד אחר. המדינה סבורה כי בעניינם של שני המשיבים קיימת מסוכנות ברורה העולה מן העבירות המיוחסות להם, בעיקר בשים לב למניע הגזעני שממנו הן נבעו. על כן, כך נטען, בית המשפט המחוזי שגה בעת שהחליט לשחררם, ולא כל שכן מבלי שהוצג תסקיר בעניינם ומבלי להטיל הגבלות כלשהן על השחרור, מלבד החתימה על מסמך ההתחייבות.

14. המדינה טוענת עוד כי מדיניותו העקבית של בית משפט זה היא להכיר במסוכנות הכרוכה בעבירות הנעשות ממניע גזעני – אף כאשר הן מכוונות כנגד רכוש – ולא כל שכן כאשר הן מכוונות גם כנגד הגוף, כמו בעניינם של המשיבים. בהקשר זה היא מפנה לשורת החלטות שבהן בית המשפט הורה על מעצר או על חלופת מעצר במקרים של עבירות אלימות ופגיעה ברכוש שנעשו ממניעים גזעניים (למשל: בש"פ 2806/14 מדינת ישראל נ' ריכטר (16.4.2014); בש"פ 3199/14 מדינת ישראל נ' וינברג (7.5.2014); בש"פ 4509/14 מדינת ישראל נ' פלוני (2.7.2014)).

15. המדינה סבורה כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא בחן את הבסיס הראייתי לאישומים בשני המקרים, וזאת לאחר שקבע כי כתב האישום עצמו אינו מעלה עילת מסוכנות.

16. במישור המעשי, המדינה טוענת כי בית המשפט המחוזי צריך היה להורות על הזמנת תסקירי מעצר בעניינם של שני המשיבים, והיא סבורה שכך יש לעשות, וזאת בצד הטענה כי במישור העקרוני היא תומכת במעצר עד תום ההליכים בעבירות מסוג זה.

17. שני המשיבים סומכים את ידיהם על החלטותיו של בית המשפט המחוזי ומבקשים לדחות את העררים שהוגשו.

18. בא-כוחו של דוד התמקד בכך שרק אחד מן האישומים נסב על עבירת אלימות, אלא שזה נוגע לאירוע בן כשנתיים. בהתייחס להחלטות שאליהן הפנתה המדינה טוען בא-כוחו של דוד כי הן מתייחסות לאירועים חמורים בהרבה, וכן לנאשמים שהיו בעלי עבר פלילי. מכאן, כך נטען, יש ללמוד כי עניינו של דוד קל בהרבה ולכן צדק בית המשפט המחוזי. עוד טוען בא-כוחו של דוד כי אין מקום להזמנת תסקיר מעצר בעניין מרשו מאחר שבית המשפט המחוזי יכול לסמוך על מומחיותו וניסיונו בעבירות מסוג זה, להבדיל מעבירות כדוגמת עבירות מין.

19. בא-כוחו של ש"א סבור אף הוא שצדק בית המשפט המחוזי בהחלטתו. לשיטתו, ההחלטה בעניינו של דוד נכונה לגבי מרשו אף ביתר שאת. בכל הנוגע לשלושת האישומים הראשונים הוא מצביע על חלקו הקטן יותר של מרשו שרק "תצפת" ובאירוע החמור מבין השלושה לא היה מעורב כלל בתקיפת החייל, שהייתה ספונטנית. לגבי האישום הרביעי הוא טוען לכך שיש להבינו במסגרת סערת הנפש שאפיינה את האירועים באותה עת בסמוך לאחר חטיפתם של שלושת הנערים יפרח, פרנקל ושער ז"ל. לגבי האישום החמישי הוא מצוין גם כן שמדובר בעניין פשוט יחסית שבו חלקו של מרשו היה מצומצם. בהתחשב בקטינותו של ש"א הדברים מקבלים יתר משקל, כך נטען.

20. בא-כוחו של ש"א הציע – במישור המעשי – לחלופין, כי יוזמן תסקיר מעצר בעניין מרשו, אלא שעד למועד הדיון בו, ישהה מרשו במעצר בית בבית דודתו – חלופה שאושרה בשלב מעצר הימים בבית משפט השלום.

21. לקראת סוף הדיון טען גם בא-כוחו של דוד כי מרשו מוכן לחלופת מעצר מחוץ לבת-עין.

22. המדינה טענה כי אין מקום להורות על כל חלופת מעצר ללא בחינה מקיפה של עניינים של המשיבים במסגרת תסקיר. היא עמדה על כך שהחלופה בבית דודתו של ש"א נפסלה בבית המשפט המחוזי, ואילו החלופה שנזכרה על-ידי בא-כוחו של דוד לא נבחנה כלל, ויש מקום לכך שתיבחן במסגרת תסקיר מעצר.

דיון והכרעה

23. לאחר ששקלתי את הדברים אני סבורה שדין שני העררים להתקבל, אם כי לא באותו אופן, כמפורט להלן.

24. בחינת כתבי האישום שהוגשו נגד שני המשיבים מעלה כי מיוחסים להם מעשים חמורים אשר מעלים מסוכנות ברורה להישנותם של מעשים אלימים. הדברים עולים מכל אחד מן האישומים שהוגשו בעניינם, ולא כל שכן מהצטרבותם יחד.

25. בעניינו של דוד יש להדגיש את מעורבותו הישירה באלימות מסוכנת נגד הגוף – ואף כנגד חייל צה"ל. עם זאת, מסוכנות ברורה עולה גם משני האישומים הנוספים, ובפרט מהאישום השני אשר כלל יידוי אבנים לעבר רכב נוסע, שעלול להוביל לתוצאות הרוג אסון. לכן, אינני מוצאת טעם בטענה שחזרה ועמדה על כך שהאישום הראשון נסב על אירוע שהתרחש לפני כשנתיים. בפני רצף של אירועים חמורים שהשתרעו על פני כשנה. לא צריך להכביר מלים על המסוכנות העולה מהם.

26. הדברים אמורים, בשינויים המחויבים, אף בעניינו של ש"א. אכן, חלקו היה מצומצם יותר בשלושת האישומים הראשונים שיוחסו לו. עם זאת, ניתן לראות אף מהם כיצד באופן חוזר ונשנה הוא נוטל חלק באירועים אלימים. לכך נוספים שני האישומים הנוספים שאין להקל בהם ראש. אירוע השלכת האבנים אינו עניין שניתן לראות בו "שגרה". חשוב במיוחד לעמוד על כך שמדובר במי שיזם הגעה למקום שבו היה ידוע לו שמתרחש אירוע אלים. אם כן, אין מדובר בכישלון של רגע. גם האישום החמישי שעניינו שיבוש הליכי משפט הוא חמור ביותר. הצטרבותם של המעשים כולם זה לזה מדברת בעד עצמה.

27. השיקול של חלופת הזמן שנזכר על-ידי בית המשפט המחוזי הוא עניין שניתן להביא בחשבון - אולם אין בו כדי להטות את הכף ולמחוק את כלל השיקולים האחרים, מה גם שכלל אין מקום לראות רק את האישום הראשון כחומר "באמת". נכון יותר לומר שהמשיבים החלו להיות מעורבים באירועים אלימים לפני כשנתיים ולאחר מכן התמידו בכך לאורך תקופה לא מבוטלת.
28. המסקנה היא שצודקת המדינה בכך שנקודת המוצא לדיון בעניינם של המשיבים הייתה צריכה להיות שמכתבי האישום שהוגשו בעניינם עולה מסוכנות ברורה. בנסיבות אלה, לא ניתן להימנע מבחינה של חומר הראיות, וככל שייקבע כי התשתית הראייתית קיימת, יהיה להוסיף ולבחון את האפשרות של שחרור המשיבים רק על בסיס הזמנתו של תסקיר מעצר ומציאתה של חלופת מעצר הולמת.
29. אני סבורה שבעניינם של שני המשיבים נכון להזמין תסקירי מעצר, אשר ישמשו בסיס להמשך דיון בבית המשפט המחוזי. אשר על כן, אני מורה על הזמנתם של תסקירי מעצר בעניינם של שני המשיבים. אלה יוגשו לבית המשפט המחוזי תוך 21 יום.
30. בשלב זה, המשקל הנוסף שאני נותנת לגילו של ש"א, שהוא עדיין קטין, ולחלקו בשלושת האישומים הראשונים, יבוא לידי ביטוי בהוראות הנוגעות ל"תקופת הביניים" שעד לקבלת התסקיר. אני מורה בזאת כי דוד ישהה במעצר עד לדיון בעניינו בבית המשפט המחוזי לאחר קבלת התסקיר. לעומת זאת, בכל הנוגע ל-ש"א אני מורה כי הוא ישהה בחלופת המעצר שעליה הורה בית משפט השלום במסגרת ההליכים של מעצר הימים (מ"י 15-04-13681, השופט א' נוריאלי, 21.4.2015) (בבית דודתו ובפיקוח הוריו) בהתאם לקבוע בתנאים 1, 2 ו-5 באותה החלטה (תוך השמטת התאריך 5.5.2015). אכן, הערר על החלטה זו התקבל במסגרת הליכי המעצר על-ידי בית המשפט המחוזי (עמ"י 15-04-37695, השופטת ד' עטר, 22.4.2015). אולם, הטעמים לכך נגעו לחקירה שהתנהלה עדיין באותה עת. שיקול זה אינו קיים עוד. מנגד, שוקל הקושי הנוגע להשארתו של קטין במעצר בתקופת הביניים שעד לקבלת התסקיר. יש, כמובן, לקוות כי ש"א ישכיל להבין את ההתחשבות בעניינו ויצדיק את האמון הניתן בו בשלב זה במידת מה לפנים משורת הדין.
31. אשר על כן, שני העררים מתקבלים כאמור בפסקאות 29-30 לעיל.
32. בשים לב לשעה שבה ניתנת החלטה זו ביום ששי בצהריים, כתוצאה מכך שנוסח החלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 22.4.2015 הומצא לי על-ידי הפרקליטות רק לפני זמן קצר, אני מורה ש-ש"א והוריו יוכלו להשלים את ביצוע התנאים הכספיים של שחרורו עד ליום א' 3.5.2015 בשעה 13:00 בבית המשפט המחוזי בירושלים (כך שיוכל להשתחרר לבית דודתו עוד היום, אם הדבר יתאפשר).

ניתנה היום, י"ב באייר התשע"ה (1.5.2015).

ש ו פ ט ת

עמוד 6

